

MIŠLJENJE

o Izvješću o ostvarenju ciljeva i obveza HRT-a iz Ugovora s Vladom RH u 2013. godini

U Zagrebu, 30. lipnja 2014.

1. Uvodne napomene

Prema tekstu aktualnog Ugovora s Vladom RH za razdoblje od 2013. do 2017. godine, HRT je obavezan jedanput na godinu dokazati da ispunjava zadana programska načela i javne usluge. Izvješće se mora dostaviti Programskom vijeću HRT-a i Nadzornom odboru HRT-a na čitanje, mišljenje i odobrenje, a najkasnije do 1. lipnja i Vladi RH (čl. 106.).

Hrvatska radiotelevizija dostavila je 21. svibnja 2014. Programskom vijeću HRT-a dokument pod nazivom „Izvješće o ostvarenju ciljeva i obveza iz Ugovora s Vladom RH u 2013. godini“ (u daljnjem tekstu „Izvješće“). Autor dokumenta je poslovna jedinica Program (u daljnjem tekstu PJ Program) i datiran je s 30. travnja 2014. godine.

Pokazalo se da je riječ o opsežnom dokumentu (226 stranica) pa vrlo kratak rok (devet dana) nije dovoljan za čitanje, analizu, raspravu i odobrenje. Programsko vijeće stoga je zatražilo kraću odgodu.

Dodatno valja istaknuti da se radi o prvom dokumentu te vrste, odnosno prvi se put (od uvođenja Ugovora u Zakon o HRT-u) pisanim putem nastoji predstaviti ukupan godišnji program svih programskih kanala HRT-a. Programsko se vijeće stoga, podjednako kao i sam izvjestitelj (PJ Program), našlo u potpuno novoj i nepoznatoj, a vrlo odgovornoj ulozi. Metodologija analize i pisanja dokumenta koji bi, sažeto i pregledno, trebao izvijestiti o godišnjem misijskom, ciljnom i programskom učinku svih programskih kanala HRT-a, nije dosad nigdje detaljnije razrađen niti su unaprijed utvrđeni obrasci koje bi valjalo slijediti.

Nesigurnost u formi, ali i sadržaju obaveznog godišnjeg izvještavanja o ispunjavanju (ili neispunjavanju) ugovornih obveza HRT-a, uočava se na obje strane. Treba očekivati da će, u potrazi za optimalnim formatom, pretrpjeti još brojne preinake, a o čemu će više biti govora u završnom dijelu ovog Mišljenja.

Opseg zadaće godišnjeg izvještavanja potrebno je sagledati podsjećanjem na (1) programske kanale, (2) programske sadržaje, (3) teritorijalnu dostupnost i (4) promatrano razdoblje.

(1) HRT emitira na četiri nacionalna televizijska (HTV1, HTV2, HTV3, HTV4), tri nacionalna radijska (HRA1, HRA2, HRA3), osam regionalnih/lokalnih radijskih kanala (Dubrovnik, Split, Knin, Zadar, Rijeka, Pula, Sljeme, Osijek), jednom međunarodnom radijskom, jednom međunarodnom televizijskom kanalu, na teletekstu i internetskim portalima.

(2) Sadržajno, riječ je o informativnim, umjetničkim, kulturnim, obrazovnim, dječjim, zabavnim, sportskim, religijskim te ostalim Zakonom propisanim programskim obvezama (informiranje izvan domovine, nacionalne manjine, osobe s invaliditetom, ravnopravnost spolova, očuvanje kulturne i prirodne baštine itd.), a koje su precizno navedene u Ugovoru s Vladom RH (čl. 44. do 57.).

(3) Teritorijalno, riječ je o četiri razine utjecaja. To su međunarodna, nacionalna, regionalna i lokalna.

(4) Vremenski, to je razdoblje od jedne godine, a emitira se svaki dan, puna 24 sata.

U ocjeni načina na koje se ispunjavaju ugovorne obveze, Programsko vijeće u nastavku donosi mišljenje utemeljeno na analizi dostavljenog „Izvješća“ te na vlastitom iskustvu u djelovanju i radu Vijeća.

2. Ispunjavanje Ugovornih obveza HRT-a: opći dio

- a) Programsko je vijeće na početku svojega rada izrazilo zanimanje za kontinuirano praćenje programskih sadržaja HRT-a, a na način održavanja tematskih sjednica. Naime, odmah se pokazalo da zbog velikog broja programskih sati (na svim kanalima), a pogotovo zbog raznolikosti programskih sadržaja, na svakoj sjednici neće biti moguće kvalitetno analizirati sve sadržaje. Takve tematske rasprave trebale su također olakšati praćenje ispunjavanja obveza HRT-a u područjima koja su definirana Zakonom i Ugovorom. No za takav način rada bila je potrebna i aktivna suradnja Ravnateljstva HRT-a, koje se trebalo brinuti o pravodobnoj pripremi materijala za raspravu. U prvoj godini mandata Programsko vijeće tako je uspjelo analizirati samo nekoliko tema. Slijedom loše realizacije, Programsko je vijeće u 2014. godini zatražilo od Ravnateljstva veći angažman i aktivniju ulogu u pripremi potrebnih materijala za rasprave.
- b) Tijekom 2013. godine Programsko vijeće raspravljalo je o Planu HRT-a za razdoblje 2013./2014. Uzimajući u obzir sve poteškoće zbog zakašnjelog kompletiranja uredničkog tima, Programsko vijeće na temelju dostavljenih podataka nije moglo dati pozitivnu ocjenu predloženom Planu. U analizi tog dokumenta Vijeće je upozorilo na ozbiljne probleme u načinu na koji HRT planira svoje aktivnosti te načinu prezentacije tijekom HRT-a (Programskom vijeću) i javnosti.
- c) Programsko vijeće ističe da ljetna shema (u kojoj HRT radikalno smanjuje broj premijernih sadržaja vlastite proizvodnje) traje predugo i smatra neprihvatljivim da se na gotovo tri mjeseca prekida emitiranje uobičajene programske sheme.
- d) Programsko vijeće, unatoč „Izvješću“ u kojem se ističe početak emitiranja stotinjak novih emisija u novoj jesenskoj shemi 2013. godine, podsjeća da se emitiranje dijela spomenutih emisija odgađalo gotovo do listopada (pa i dulje).
- e) U općoj ocjeni nove programske sheme, Vijeće je nekoliko puta posebno pohvalilo programsku politiku i profiliranje Trećeg programa HTV-a (za koji je tražilo izdvajanje više sredstava za vlastitu proizvodnju), i Treći program HRA te pojedine regionalne programe. Upozorilo je i na problem ispunjavanja kvota na Drugom

programu HTV-a (osobito nakon početka jesenske sheme emitiranja) i postavilo pitanje o njegovu programskom usmjerenju (premali udio vlastite proizvodnje i europskih audiovizualnih djela). U analizi Prvog programa HTV-a, te posebno Četvrtog programa HTV-a, Vijeće se najviše bavilo Informativnim programom.

- f) Stajalište je Vijeća da u pripremi i predlaganju novih programskih sadržaja te u slučajevima ukidanja nekih emisija, urednici pojedinih programskih kanala nisu uvijek postupali prema jasno utvrđenim kriterijima. Često se Vijeću nisu znali obrazložiti razlozi pojedinih programskih odluka. Vijeće je stoga tražilo da se nakon prihvaćanja Strategije Programa HRT-a vodi računa o tome da se odluke o ukidanju ili uspostavi novih emisija donose na osnovi Strategije te da budu jasno i nedvosmisleno obrazložene.
- g) Vijeće smatra da je potrebno osigurati konzistentnost i bolju koordinaciju u planiranju sadržaja i strategija pojedinih programskih kanala kako se ne bi dogodilo grupiranje pa i izoliranje nekih sadržaja (npr. kultura, obrazovni program) na specijaliziranim programskim kanalima.
- h) Vijeće smatra da HRT mora dosljedno ulagati u ispunjavanje svoje javne funkcije, što znači i ulaganje u vlastitu proizvodnju i kreativne snage. HRT mora pažljivo upravljati svojim ljudskim resursima kako se ne bi dogodilo da dugogodišnji urednici, novinari i ostali kreativni zaposlenici ne budu angažirani ni na jednom projektu, a da se istodobno angažiraju vanjskih suradnici. U tome smislu, Programsko je vijeće tijekom 2013. godine nekoliko puta postavljalo pitanja o angažmanu vanjskih suradnika i zaposlenika HRT-a te je tražilo detaljne informacije koje uglavnom nije dobilo.
- i) Programsko vijeće smatra da se obećani multimedijски ustroj i preobrazba HRT-a u konvergirani javni servis ne ostvaruje prema planiranoj dinamici i ne daje očekivane rezultate. Unatoč najavama da je spomenuta reforma velik pomak prema kvalitetnijem i ekonomičnijem upravljanju HRT-om i proizvodnji programskih sadržaja, Programsko vijeće smatra da u velikom dijelu reforma zapravo nije uspjela. Unatoč čestom i dobronamjernom propitivanju novog ustroja, osobito o definiranju uloge i položaja urednika te moguće neusklađenosti sa Zakonom o medijima, Ravnateljstvo HRT-a nije bilo spremno analizirati učinjeno.
- j) Česte kadrovske promjene, tri promjene sheme te radikalna preustroj kao posljedica su imali nestabilno okruženje koje je, prema mišljenju članova Programskog vijeća, obilježilo 2013. godinu rada HRT-a.
- k) Programsko vijeće nekoliko je puta raspravljalo o upravljanju intelektualnim vlasništvom i autorskim pravima te od HRT-a zatražilo da uloži maksimalan napor kako bi se sustav učinio transparentnim, pravednim i poticajnim za razvoj hrvatske audio i audiovizualne scene.

3. Ispunjavanje Ugovornih obveza HRT-a: kvantitativni pregled

Zamjetna je neujednačenost u prikazu pojedinih ugovornih obveza, a što je vjerojatno posljedica nesnalaženja pa i nerazumijevanja pisanja ovakvih godišnjih dokumenata. No

pojedini opširni prikazi u kojima se donose popisi tema i osoba koje su gostovale u emisijama radija i televizije svjedoče o ispunjavanju misijskih ciljeva (raznolikost pristupa, odražavanje društvene različitosti, pluralnost pogleda, promicanje međukulturnog dijaloga itd). Posebno su pozitivni primjeri Prvi i Treći program Hrvatskoga radija.

Programsko vijeće smatra da nema dovoljan uvid u programe osam regionalnih/lokalnih radijskih centara te u rad dopisništava HRT-a. Razgranatu dopisničku mrežu smatra jednim od najvrednijih resursa HRT-a, koji omogućava da se ispune misijski ciljevi i obveze proizvodnje i emitiranja programa javnog servisa, županijske, regionalne i lokalne važnosti. Vijeće je upozoravalo i smatra da reorganizaciji dopisničke mreže treba pristupiti krajnje oprezno, vodeći računa o tome da se ne ugrozi ovaj važan potencijal.

U daljnjem tekstu upozorit ćemo isključivo na uočene probleme, i to sa svrhom njihova rješavanja u sljedećem razdoblju.

Konkretni problemi koje je Vijeće uočilo odnose se na:

- ispunjavanje misijskih ciljeva, posebno s obzirom na komponente odgovornosti, pravičnosti i nepristranosti informiranja
- manjkavu zastupljenost obrazovnih i znanstvenih sadržaja, posebno u televizijskim programima
- odstupanja od predviđenih i Ugovorom definiranih programskih omjera tijekom ljetne sheme, blagdana i praznika te u vrijeme većih sportskih događaja; Vijeće smatra da bi spomenuta odstupanja svakako trebalo preciznije definirati u Ugovoru
- ispunjavanje kvota koje proizlaze iz obveze emitiranja 40% hrvatske glazbe (posebno po pojedinim radijskim kanalima) i koje bi trebalo žurno uskladiti sa zakonskim i ugovornim obvezama; Vijeće smatra da uz zakonske i ugovorne obveze HRT treba poticati i promovirati hrvatsku glazbu.
- profiliranje HTV 2, jer se u 2013. godini pojavio problem ispunjavanja pojedinih kvota vezanih za vlastitu proizvodnju.

U vezi s pojedinačnim programskim obvezama Vijeće izdvaja sljedeća opažanja:

1. Vijeće smatra da se na HRT-u još uvijek nedovoljno pozornosti pridaje tzv. novim medijima (iako više nisu „novi“). Unatoč snažnom prodoru interneta i njegovoj nespornoj popularnosti, a osobito mogućnostima koje pružaju društvene mreže, Vijeće u radu HRT-a zamjećuje da je ova platforma zanemarena strukturno, sadržajno, kadrovski pa i strateški. Bavljenje novim medijima ograničeno je na osobe iz pripadajuće redakcije. Vijeće smatra da bi vodstvo HRT-a trebalo ambicioznije razvijati taj moderan i dostupan multimedijски kanal, dijelom i zato što se ukupna reorganizacija HRT-a temelji na ideji konvergencije „starih“ i „novih“ medija.

2. Informativni programski sadržaji, još od ustroja Informativno-medijskog servisa (IMS-a), trajan su problem čija je posljedica znatan pad gledanosti. Budući da se ovdje radi o kvalitativnim, a ne kvantitativnim problemima, Vijeće savjetuje posebnu, ozbiljnu i konstruktivnu analizu funkcioniranja IMS-a. U prvom tromjesečju 2014. godine Vijeće je održalo i tematsku sjednicu o IMS-u, na kojoj se bavilo brojnim primjerima iz 2013. godine. Pozvalo je Ravnateljstvo HRT-a da učini jasnije, preciznije i učinkovitije napore radi boljeg funkcioniranja ove programske cjeline. Naime, česte kadrovske promjene, nejasna urednička odgovornost (posebno s

obzirom na položaj i odgovornost glavnih urednika) te (povremeno) neetično i neprofesionalno ponašanje urednika i novinara ugrožava ispunjenje jednog od osnovnih misijskih ciljeva HRT-a: jačanje povjerenja javnosti u HRT.

3. U praćenju sportskih događanja HRT se bavi gotovo isključivo vrhunskim i profesionalnim sportom. Vijeće poštuje situaciju HRT-a koji se nalazi između velikih očekivanja publike (s obzirom na prijenose najvažnijih sportskih događaja) i realnih novčanih i organizacijskih mogućnosti. Ne smatra da je sportski program zanemario ugovornu obvezu poticanja sportske rekreacije i promicanja tzv. malih, osobito amaterskih sportova. U skladu s člankom 57. Ugovora, prijenosi sportskih događaja premijskog sadržaja u 2013. godini nisu prešli 10% ukupnog godišnjeg vremena objavljivanja u HRT-ovim televizijskim programskim kanalima.

4. U sklopu RJ Glazba (Glazbena proizvodnja HRT-a, čl. 21.-23.) HRT ispunjava Ugovorom predviđene obveze te znatno pridonosi glazbenom životu Republike Hrvatske javnim izvođenjem, snimanjem i koncertnim aktivnostima svih četiriju ansambala (Simfonijski orkestar, Zbor HRT-a, Tamburaški orkestar i Big Band). „Izvješće“ ističe ulogu HRT-ovih ansambala u glazbenom životu RH, ali zanemaruje njihovo sudjelovanje u vlastitim programima. Programsko vijeće smatra da se u sljedećem razdoblju mora jasnije predstaviti i planirati uloga spomenutih ansambala u svim programskim sadržajima. Uzimajući u obzir da glazba na HRT-u čini oko 70% svih ukupnih sadržaja, „Izvješće“ o ispunjavanju Ugovornih obveza ne sadrži primjerene informacije o glazbenom uređivanju i opremanju pojedinih emisija odnosno o specijaliziranim glazbenim sadržajima.

5. U Dramskom (igranom) programu HTV-a nastavlja se trend komercijalizacije proizvodnje igranog programa, povećanje proizvodnje formi *sitcoma* na štetu tradicionalnih dramskih formi. Na tematskoj sjednici o Dramskom programu Vijeće je pohvalilo program HRA i uputilo niz primjedaba Dramskom programu HTV-a. Zaključilo je da HRT ne ispunjava svoje Zakonom i Ugovorom definirane obveze u Dramskom programu HTV-a te pozvalo Glavnog ravnatelja HRT-a da u sljedećem razdoblju osigura ispunjavanje spomenutih obveza s posebnim naglaskom na poticanje vlastite produkcije temeljene na hrvatskoj dramskoj i književnoj baštini. Uz sustavno poticanje i promicanje suvremenog dramskog stvaralaštva, razvoj i angažman vlastitih produkcijskih i ljudskih resursa, HRT mora voditi računa i o pozicioniranju u koprodukcijskim odnosima te ispunjavati obveze prema nezavisnom produkcijskom sektoru.

6. U Dokumentarnom programu HRT ispunjava svoje Zakonom i Ugovorom definirane obveze. Vijeće osobito preporučuje realizaciju programa o temama koje su zasebno istaknute u Zakonu, primjerice o Domovinskom ratu, manjinama, osobama s invaliditetom, očuvanju kulturne i prirodne baštine, ravnopravnosti spolova, civilnom društvu, ljudskim pravima itd.

7. Programsko vijeće ovdje postavlja i pitanje uvida u troškove produkcije pojedinih dijelova Dramskog i Dokumentarnog programa, a da bi moglo ocijeniti kako HRT upravlja resursima koji su mu stavljeni na raspolaganje.

8. Programsko vijeće utvrdilo je da HRT ispunjava obveze vezane za udjele europskih djela u televizijskim programima te obveze za osiguranje 15% svojega godišnjeg proračuna za nabavu europskih djela neovisnih proizvođača u 2013. godini.

9. Iz „Izvješća“ je razvidno da HRT tijekom 2013. godine nije raspisao ni jedan javni poziv za filmske koprodukcije niti je putem mehanizma izravne pogodbe financijski ušao u koprodukciju kakvog hrvatskog filma. Programsko vijeće smatra da takvo stajalište vrlo zabrinjava. U izvješću se ne spominju koprodukcije, bilo s domaćim partnerima (hrvatskim nezavisnim producentima u slučaju 100% nacionalnih produkcija, većinskih ili manjinskih hrvatskih koprodukcija), bilo sa stranim partnerima (preko nezavisnog produkcijskog sektora ili suradnjom s javnim i ostalim televizijskim servisima u drugim zemljama). Vijeće je često podsjećalo na činjenicu da HRT, zbog svoje pravno nedorečene i tomu shodno rigidne politike otkupa prava, koja je potpuno neprilagođena suvremenoj europskoj praksi, u posljednjih šest godina (od ulaska Hrvatske u program MEDIA), ni jedanput nije iskoristio mogućnost osiguranja dodatnih financijskih sredstava preko Fonda potpore distribuciji televizijskih programa u sklopu programa EU Creative Europe-Media.

9. Programsko je Vijeće nekoliko puta istaknulo da su zakonske obveze HRT-a prema Hrvatskom audiovizualnom centru (HAVC) izdvajanje 2% godišnjeg bruto prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti, usmjerene na boljitak ukupnog AV sektora u zemlji. Riječ je o brojnim vrstama i žanrovima odnosno aktivnostima u svrhu promocije hrvatskog AV stvaralaštva u cjelini. Vijeće očekuje od HRT-a dodatno koprodukcijsko/sufinancijersko ulaganje u one projekte koji odgovaraju njegovim programskim potrebama. Jednogodišnji prekid prakse koproduciranja hrvatskih filmova zabrinjava i nedvojbeno će se loše odraziti na postotak *prime-time* premijera igranog programa u sljedećim godinama.

10. Pokretanjem Trećeg programa HTV-a, HRT je dobio prostor za prikazivanje vrijednih kinotečnih naslova, filmskih klasika i suvremenih filmova manjih kinematografija koji se nekad gotovo uopće nisu bili prikazivali. Radi se o velikom i pozitivnom pomaku u kvaliteti programske ponude HRT-a. Ipak, govoreći općenito o nabavi igranih i dokumentarnih filmova i serija za sve TV kanale, Vijeće postavlja pitanje o načinu odlučivanja o kupnji stranog programa. Naime, u stranom serijskom igranom programu uočljiva je dominacija kriminalističkog žanra. Vijeće nije dobilo uvid u kriterije odabira stranog programa ni obrazloženje kako se tim sadržajima ispunjava javni interes. Vijeće zato sugerira da HRT, u sljedećem izvještajnom razdoblju, priloži jasne i mjerljive kriterije nabave stranog programa.

11. Zbog metodoloških problema spomenutih na početku ovog dokumenta (programske klasifikacije), dio sadržaja obrazovne naravi zapravo nije uključen u obrazovne sadržaje (npr. kvizovi znanja, edukativno-dokumentarni programski sadržaji, edukativno-zabavni programski sadržaji itd.). Iako je to zatražilo, Vijeće nije uspjelo ostvariti tematsku sjednicu o obrazovnim sadržajima u programima HRT-a. Vijeće drži da se u vezi s obrazovanjem javlja problem osmišljavanja novih formata u kojima bi se sustavno predstavili, poticali i popularizirali ovi sadržaji. No ostaje nejasno zašto se obrazovni sadržaji, podjednako kao i znanstveni, zbijaju u programske kutke i emitiraju u upitnim terminima.

12. U području znanosti javio se velik problem ukidanja pojedinih emisija koje (zasad) nisu primjereno nadomještene novima. Slično kao i u slučaju obrazovanja, Vijeće je tražilo od Ravnateljstva potporu u materijalima za organizaciju tematske sjednice, ali bez rezultata. Budući da je riječ o izrazito vrijednom i važnom programskom sadržaju, Vijeće smatra da se HRT mora aktivnije angažirati u pokretanju novih emisija te razmotriti uključivanje partnera kao što su sveučilišta, HAZU itd. Zanemarivanje znanstvenih tema, znanstvenika i znanstvenih rezultata, i domaćih i stranih, dugoročno bi se moglo pokazati velikim programskim propustom HRT-a.

13. U području kulture i umjetnosti Vijeće, kontinuirano hvaleći programsku orijentaciju i programsku ponudu specijaliziranog Trećeg televizijskog kanala, strahuje da bi kultura i umjetnost mogli postati manje prisutni na općim kanalima HTV-a (HTV 1 i HTV 2). Vijeće smatra da je riječ o nepotrebnoj «getoizaciji» kulture i umjetnosti na jednom programskom kanalu (HTV 3) koji, k tomu, ne raspolaže s dovoljno sredstava.

14. U dijelu „Izvješća“ u kojem se razmatra kultura i umjetnost, HRT je izvijestio o prenošenju otvorenja pojedinih festivala i snimanju važnih kulturnih događaja. Uzimajući u obzir činjenicu da se radi o produkcijski zahtjevnim i skupim poslovima, Programsko vijeće smatra da HRT ipak mora nastaviti sustavno snimati, dokumentirati i emitirati što više vrijednih kulturnih događaja. Time se ispunjavaju ciljevi Ugovora, ali i stvarna obveza jedinog hrvatskog javnog servisa kao čuvara i promicatelja nacionalnog identiteta i kulture.

15. Vijeće nalazi nedostatno ispunjenom obvezom proizvodnju programa za djecu i mlade. U programu (posebno televizijskom) prevladavaju reprize domaćih serijskih igranih djela za tu starosnu dob. Vijeće smatra da bi HRT trebao s posebnom pozornošću pristupiti analizi potreba i ukusa mlade publike te ciljano i sustavno osmišljavati (modernizirati) programske sadržaje koji bi ih mogli privući. Posebno istaknuto mjesto ovdje moraju imati novi mediji (web, društvene mreže), a privlačenje mladih korisnika moralo bi postati jednim od strateških ciljeva HRT-a.

16. Dio „Izvješća“ o rezultatima ispunjavanja obveza emitiranja zabavnih sadržaja zorno svjedoči o spomenutom problemu nejasnog sadržajnog klasificiranja. Naime, stječe se dojam da su pojedini sadržaji klasificirani kao „zabavni“ isključivo zato što su ih pripremali i uređivali djelatnici tih redakcija (na HRA i HTV-a). Dio takvih „zabavnih“ emisija nedvojbeno ispunjava i druge, Ugovorom predviđene, obveze poput obrazovanja, promicanja općedruštvenih vrijednosti, ljudskih prava, civilnog društva itd.

17. Programsko vijeće tražilo je od HRT-a pripremu materijala za tematsku sjednicu o ispunjavanju obveze promicanja religija i vjerskih zajednica, što nije ostvareno u 2013. godini. No u ispunjavanju obveze promicanja poznavanja religija i vjerskih zajednica, HRT je informirao javnost o aktualnim i važnim događajima svih vjerskih zajednica te prenosio važne vjerske događaje. Pojedini članovi Programskog vijeća postavili su pitanje vezano za moguće revizije Ugovora između HRT-a i HBK-a, a u sklopu rasprava PV-a tražilo se obrazloženje o ukidanju vrlo slušane radijske emisije Hvaljen Isus i Marija. Programsko je vijeće tražilo od HRT-a da pripremi materijale za tematsku raspravu o ispunjavanju obveze promicanja religija i vjerskih zajednica što nije ostvareno u 2013. godini. Članovi vijeća nekoliko su puta upozorili na izravno

kršenje čl.37. u kojem stoji: HRT je dužan ostvarivati obveze iz sporazuma s Hrvatskom biskupskom konferencijom i drugim vjerskim zajednicama.

18. U člancima 44. do 56. Ugovora definiraju se i ostale propisane obveze, a koje obuhvaćaju informiranje pripadnika hrvatskog naroda izvan RH, informiranje pripadnika nacionalnih manjina, ravnopravnost spolova, informiranje i obrazovanje o očuvanju kulturne i prirodne baštine, zaštiti prirode i okoliša i ljudskog zdravlja, informiranje i obrazovanje o demokraciji, civilnom društvu, ljudskim pravima, programe namijenjene osobama treće životne dobi, poticanje poduzetništva, programe namijenjene prevenciji kriminaliteta, društveno neprihvatljivih i rizičnih ponašanja, poticanje sportskih i rekreativnih aktivnosti te poticanje domaćeg audio, audiovizualnog i medijskog stvaralaštva.

HRT je izvijestio o ispunjavanju tih obveza u nacionalnim, regionalnim i lokalnim radijskim i televizijskim programima, a za neka od navedenih područja HRT je dužan podnositi posebne izvještaje (npr. izvještaj o ispunjavanju obveze informiranja pripadnika nacionalnih manjina). Unatoč namjeri, Programsko vijeće tijekom prve godine mandata nije uspjelo održati tematske sjednice o stvarnom ispunjavanju obveza iz tih područja. Upravo zato Vijeće traži da se, do podnošenja izvješća za sljedeću godinu, pripreme i provedu tematske sjednice o svakoj od navedenih tema. Vijeće smatra kako HRT mora voditi računa da se ove obveze horizontalno ispunjavaju u svim programima i svim programskim sadržajima koje HRT proizvodi i emitira. Programsko vijeće upućuje HRT na suradnju s vladinim i nevladinim organizacijama, institucijama i udrugama, kao što su primjerice Savjet za nacionalne manjine, pravobranitelji za pojedina područja, krovne udruge itd., kako bi u dijalogu sa stručnom i zainteresiranom javnošću osigurao provedbu Ugovornih obveza.

19. U ispunjavanju obveza HRT-a prema Hrvatskom audiovizualnom centru (HAVC), definiranih Zakonom o audiovizualnim djelatnostima (NN 76/07) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o audiovizualnim djelatnostima (NN 90/2011) javljaju se poteškoće. Programsko je vijeće već izrazilo zabrinutost (sjednica 26. lipnja 2013.) zbog odnosa kojima se pokušavaju redefinirati zakonske obveze HRT-a prema HAVC-u. Razlog je zabrinutosti u već spomenutoj ulozi HRT-a u ukupnom funkcioniranju domaće AV zajednice. Kašnjenjem uplata HAVC-u, HRT znatno usporava ispunjenje Nacionalnog programa promicanja audiovizualnog stvaralaštva u razdoblju od 2010. do 2014. godine.

20. Programsko vijeće često je upozoravalo na problem nedostatne brige o korištenju standardnog hrvatskog jezika u svim programima HRT-a te o ukupnoj jezičnoj i govornoj kvaliteti u svim programima i medijskim servisima HRT-a. Vijeće smatra da se hrvatskom jeziku mora posvetiti puno veća pozornost i da HRT mora poštovati stručno mišljenje svoje Službe za jezik i govor u vezi s ocjenom govornih sposobnosti osoba koje se angažiraju kao voditelji, prezenteri i spikeri u pojedinim programima.

21. Na tematskoj sjednici posvećenoj zaštiti i očuvanju arhivske audio i AV građe, a na kojoj je predstavljen strateški projekt digitalizacije televizijskog i fono-arhiva HRT-a, Vijeće je istaknulo važnost jasnih i preciznih uvjeta pod kojima se arhivska građa mora otvoriti široj javnosti i AV profesionalcima. Podjednako je važna i cjenovna dostupnost odnosno primjerena naknada za korištenje te građe. Vijeće smatra da bi

HRT morao aktivnije i sustavnije pristupiti rješavanju pitanja svojeg arhiva te potražiti dodatne izvore financiranja (EU fondovi).

22. Programsko vijeće nije zadovoljno načinom na koji ga HRT informira o trendovima gledanosti i slušanosti pojedinih programa. U konceptualnim ponudama vezano za pokretanje novih programskih sadržaja navode se podatci o ciljanoj gledanosti i slušanosti, a da se postavljene ciljeve ni na koji način ne evaluira. Programsko vijeće zna da gledanost i slušanost u kontekstu javnog servisa nisu i ne mogu biti jedini kriterij uspješnosti, ali ustraje na tome da HRT redovito i na primjeren način informira Programsko vijeće o trendovima.

23. „Izvješće“ donosi i podatke o strateškim projektima (čl. 70. – 90.). Programsko vijeće pohvalilo je nove inicijative (npr. pokretanje novih televizijskih programskih kanala, praćenje posebnih događaja, osnivanje službe za kontrolu kvalitete itd.). No strateške je projekte teško procijeniti, osobito nakon prve godine provedbe Ugovora. Primjerice, teško je ocijeniti (ne)uspješnom digitalizaciju arhivske građe, implementiranje novog ustroja, tehnološke iskorake i sl. Programsko vijeće i u ovom slučaju predlaže osmišljavanje i uvođenje posebnih alata (metoda) kojima bi se mogli, jasno i transparentno, ocijeniti poduzeti strateški potezi.

24. Programsko vijeće smatra da HRT treba znatno poboljšati svoj dijalog s javnošću te afirmirati ulogu Povjerenika za usluge i Programskog vijeća kao tijela zaduženih za zastupanje javnosti.

4. Zaključci:

U cilju buduće kvalitetne i konkretne godišnje analize provedbe ciljeva i obveza iz Ugovora s Vladom RH, Vijeće donosi sljedeće zaključke:

1. „Izvješće“ pokazuje da HRT **u najvećem dijelu** ispunjava Ugovorom propisane kvantitativne obveze.

2. Posao pisanja godišnjeg izvješća mora postati jednostavniji i brži. Ne smije trajati, kao u slučaju ovog prvog izvješća, mjesecima. Tematski dijelovi moraju biti tipizirani i ujednačeni. Ukupno godišnje izvješće mora biti sažetije, čitljivije i bez vrijednosnih sudova.

3. Ustrajanje na jednostavnosti izvješća o ispunjavanju ugovornih obveza i lakoj dostupnosti podataka, ujedno je i zahtjev Programskog vijeća za uvođenje reda u evidenciju programskih sadržaja svih HRT-ovih kanala. Zahtjev se dijelom referira i na neuspjele pokušaje organiziranja tematskih sjednica, a razlog je upravo u neorganiziranosti programskih podataka, ali i nejasnih ingerencija unutar uredničke hijerarhije (tko mora pripremiti i predstaviti materijale).

4. U sadržajnom smislu potrebno je pronaći kvalitetan metodološki alat za prikaz (evidenciju) programskih podataka. Riječ je o mjerljivim vrijednostima koje bi se brojkama trebale i prikazati. Takav bi alat isključio mogućnost pogrešnog klasificiranja sadržaja, a u perspektivi u svakom trenutku omogućio dostupnost i provjeru. Urednom evidencijom (unosom podataka) o emitiranim programskim sadržajima omogućile bi se i dublje analize, pa tako i komparacije.

5. U formalnom smislu potrebno je osmisliti obrazac (format, metodologiju) prikazivanja podataka. Podjednako kao i u sadržajnom smislu, programski bi se sadržaji tako učinili dostupnim, provjerljivim i čitkim.

6. Kako bi se s uspjehom ostvarili prethodni zaključci, potrebno je jasno razgraničiti područja koja su posebno apostrofirana odredbama Ugovora. Precizno definiranje metodologije evidentiranja otklonilo bi opasnost prožimanja, udvostručenja ili pogrešnog svrstavanja dijela programskih sadržaja. Podjednako tako, jasna razgraničenja i evidencija emitiranih sadržaja, rezultirali bi i potvrdom (ili negacijom) proklamiranih strateških usmjerenja pojedinih programskih kanala, jasno iskazanim „viškom“ ili „manjkom“ određenih tema, čime bi se u cijelosti isključili vrijednosni (subjektivni) sudovi.

7. Programsko vijeće zaključuje da unutar HRT-a već dulje vrijeme postoji izrazito loša komunikacija vodstva HRT-a s kreativnim osobljem, a što je vjerojatna posljedica novog organizacijskog ustroja koji, unatoč dvogodišnjim nastojanjima, očito nije zaživio.

8. Nakon prve godine provedbe i praćenja ovoga Ugovora, Programsko vijeće predlaže nekoliko žurnih mjera:

- donošenje aneksa Ugovora u cilju ispravljanja uočenih nelogičnosti;
- postavljanje jasnih pravila (metodologija, kriteriji) o evidentiranju emitiranih sadržaja;
- postavljanje sadržajnih i formalnih pravila o godišnjem izvješću;
- tromjesečni nadzor ispunjavanja kvota (kvantitativna ocjena);
- fokusiranje godišnjeg izvješća na kvalitetu javne usluge HRT-a.